

Hoekje van de Tema Tieker (25)

Johann Vandenhaute

Als men de verzameling, na een opbouw die soms jaren in beslag genomen heeft, competitief wil tentoonstellen moet men vooraf weten dat een en ander volgens welbepaalde maatstaven zal beoordeeld worden. Deze laatste zijn een garantie (of zouden het moeten zijn) voor een objectieve beoordeling door de juryleden.

Juryzaken

In vorige stukjes en besprekingen hebben we, zonder echt diep in de F.I.P. reglementen, voorschriften en richtlijnen te duiken, een goed algemeen beeld gegeven van hoe een thematische verzameling zou kunnen opgebouwd worden. Desnoods kon de gedreven en geïnteresseerde verzamelaar de F.I.P. documenten met reglementen en richtlijnen raadplegen. Nadat de laatste hand aan de inzending werd gelegd komt de confrontatie met de jury. Precompetitief, regionaal, nationaal of internationaal, de jury beoordeeld steeds op basis van dezelfde criteria. Alleen zal vanzelfsprekend minder streng geoordeeld worden bij een precompetitieve dan bij een internationale.

De deelnemer zal, naast de spanning om het resultaat, willen weten wat er van de verzameling gedacht wordt, waar en hoe er eventueel verbeterd kan worden. Komt het plan en de uitwerking goed over? Is de boodschap vervat in het verhaal begrepen? Zijn de gebruikte filatelistische elementen op hun plaats? Al vragen waarop tijdens een gesprek met de jury een antwoord zou moeten komen.

Dat een en ander soms moeilijk is blijkt uit het feit dat de confrontatie met de jury nogal eens vermeden wordt. Juryleden die dan toch enige verantwoording willen geven, staan soms willen nillens in de vuurlijn, krijgen de volle lading ontgoochelingen of andere verwensingen naar het hoofd geslingerd. Hierdoor kunnen een hele boel vragen onbeantwoord blijven.

Gelukkig kan onze vereniging voor thematische Filatelisten, Kethefil, een mooie rol speler voor onze gedreven tentoonsteller. Hij wordt goed omringd en onze vereniging kan een eerste test zijn. Hij kan zijn verzameling tonen aan gelijkgezinden, aan zijn vrienden en zo al enkele opmerkingen noteren en daarmee harde confrontaties vermijden tijdens het zo belangrijk gesprek met de jury tijdens de tentoonstelling.

Een jurylid is geen waakhond maar een geleidehond

Vroeger gebeurde het wel eens dat bij officiële tentoonstellingen dat de jury niet te vinden was en een jurygesprek niet kon plaatsvinden en het je moest stellen met enkele haastige kriebels geschreven op het beoordelingsblad. Maar hier is duidelijk veel verandering ingekomen en op tentoonstellingen van welk niveau ook kan je tijdens een goed gesprek hebben over de verzameling met een jurylid.

Het gaat er om de inzender op een verantwoorde manier duidelijk te maken hoe de verzameling verder kan komen. Het jurylid zal, en dat is de boodschap die achter elke mondelinge of schriftelijke aanwijzing schuilt, er op uit zijn aan de inzenders nieuwe impulsen te geven om verder te gaan.

“Een jurylid is geen waakhond maar een geleidehond”.

De meerderheid van de deelnemers aan een competitieve tentoonstelling weten ongeveer waar de klepel hangt als het op tentoonstellen aankomt. Wat mogen zij verwachten van degene die hun werk komen beoordelen? Ondergetekende heeft meestal goede ervaringen en kan navertellen dat juryleden:

- een persoonlijkheid zijn in hun discipline en hebben goede contactuele eigenschappen. Ook hebben ze een behoorlijke algemene kennis en bezitten een goede uitdrukkingsvaardigheid wat bevorderlijk is om een bevredigend gesprek met de inzender te kunnen voeren.
- uitstekend weten hoe een thematische verzameling uitgewerkt dient te worden. Dit om op de juiste wijze het plan en de ontwikkeling te kunnen beoordelen. De meeste juryleden bezoeken wel eens internationale tentoonstellingen waar zij hun ervaring kunnen verrijken.
- uit hun eigen ervaringen weten welke de problemen zijn die komen kijken om filatelistische en thematische kennis te laten uitmonden in een verzameling van een behoorlijk peil. De meeste juryleden putten uit hun ervaring met hun eigen verzameling die behoorlijk hoog scoort op nationaal vlak. De laatste jaren worden hiervoor actieve verzamelaars gevraagd en die dus niet teren op resultaten van tien en méér jaren terug.
- ook filatelisten met ervaring zijn en zij kunnen een verzameling goed inschatten op alle aspecten van filatelistische kennis en zeldzaamheid.
- niet pretenderen dat zij meer weten van het thema dan de inzender. En zijn als objectieve waarnemer soms goed geplaatst om de inzender te wijzen op vormelijke fouten die soms in een verzameling sluipen.

Er is voor de jury een interessant werkdocument met globale richtlijnen voor de beoordeling van resp. het plan, de ontwikkeling, filatelistische kennis en de zeldzaamheid. Als tentoonsteller kan je hieruit veel leren maar daar meer over in de volgende uitgave. (93)

Beoordeling

In deze zal nagegaan worden hoe een verzameling beoordeeld wordt. Persoonlijk heeft TT geen enkele ervaring als jury. Hierna leest u getuigenissen van juryleden en ervaringen met hen.

Op de eerste plaats moet de deelnemer aan officiële competitieve tentoonstellingen aanvaarden dat de juryleden met kennis van zaken tewerk gaan. Elk jurylid heeft een opleiding genoten en zorgt er voor op de hoogte te blijven van de evolutie in de materie die beoordeeld wordt. Met als gevolg dat de man of vrouw een degelijke basis heeft om een objectief en gefundeerd oordeel te vellen over de betoonde verzamelingen. Ter herinnering; een thematische verzameling wordt in hoofdzaak beoordeeld op volgende punten:

- het plan
- de ontwikkeling van het thema
- Innovatie
- filatelistische kennis
- staat en zeldzaamheid van het materiaal
- Presentatie

Bij elke officiële competitieve tentoonstelling bestaat een juryteam uit minstens 2-3 leden. Voor aanvang van de eigenlijke werkzaamheden zal elk jurylid, na een rondgang tussen de tentoonstellingskaders een eerste indruk opdoen. In groep wordt vervolgens elke verzameling beoordeeld. Na een eerste overzicht worden elk van de bovenvermelde punten door elk jurylid beoordeeld.

De beoordeling gebeurt op basis van de reglementen, voorschriften en richtlijnen uitgevaardigd door de F.I.P.. Wie ooit de moed gehad heeft deze documenten door te nemen zal begrijpen dat het toepassen van de F.I.P. reglementen geen eenvoudige opgave is voor de juryleden.

Temeer dat elke getoonde verzameling verschilt dan de vorige.

TT in jurygesprek met juryleden Morolli, Lador in Essen in 2007

Om het jurywerk te vereenvoudigen en te komen tot een zo uniform mogelijke uitspraak hebben nationale instanties – de K.L.B.P. voor België – bruikbare beoordelingscriteria (zie volgende blz.) opgesteld (*n.v.d.r. : Dit was blijkbaar anno 1990 is voege, bij navraag anno 2017 blijkt dit initiatief volledig verloren gegaan. Deze schalen worden nog wel in Nederland en Duitsland gebruikt*). Het gebruik hiervan zou een waarborg kunnen zijn dat elke verzameling met gelijke maatstaven beoordeeld wordt.

Elk jurylid heeft op die basis, voor elk element punten toegekend. Vooraleer naar een volgende verzameling te stappen wordt overlegd totdat een eensluidende puntenverdeling en puntentotaal bekomen wordt. Nadat alle verzamelingen beoordeeld werden – men moet rekenen op 10 à 15 minuten per verzameling – heeft de deliberatie plaats. Hier kunnen nog enkele puntenaanpassingen gebeuren. Dit omdat tijdens deze operatie de punten en de verzamelingen met elkaar vergeleken worden.

Indien nodig rukken de juryleden nog eens uit om de betrokken verzamelingen met elkaar te vergelijken.

Na algemeen akkoord wordt het verslag aan de secretaris van de tentoonstelling overhandigd en wordt de confrontatie met de verzamelaars afgewacht.

Provinciale en nationale tentoonstellingen worden met dezelfde maatstaven en volgens dezelfde procedures beoordeeld. Het spreekt voor zichzelf dat bij een provinciale minder streng gejureerd zal worden dan bij een nationale. En nog strenger op internationale tentoonstellingen.

Het is duidelijk dat een jurering van één verzameling snel moet gaan, zeker als er veel verzamelingen zijn en geen juryteams in verhouding. Je hebt er als tentoonsteller alle belang bij de attentie van het jurylid bij je verzameling te houden. Presentatie bepaald veel. Slordige en moeilijk te lezen bladen kunnen in je nadeel spelen, want het oog van de jury wilt ook wat, en een beetje marketing en psychologische beïnvloeding kan helpen. De wijsheid “een eerste indruk kan je maar één keer maken”. Het is daarom belangrijk dat je direct je beste kant laat zien, om teleurstellingen te vermijden. (94)

Een eerste indruk
kan je maar één
keer maken.

		Titel.	
3	A	Eenvoudige titel.	1
	B	Duidelijke poging om strekking van plan waar te geven.	2
	C	Originele en / of creatieve titel die geheel aansluit bij wat het plan beoogt.	3
		Plan.	
12	A	Geen plan of nauwelijks een plan.	1 2
	B	Eenvoudig plan. Talrijke gebreken (onlogisch, onjuist, onevenwichtig, onvolledig, onsamenhangend).	3 5
	C	Enigszins uitgewerkt plan. Enkele gebreken.	6
	D	Uitgewerkt plan met een onderverdeling waarvan de grote lijnen juist zijn.	7
	E	Goed uitgewerkt plan, met een systematische onderverdeling. Geen of nauwelijks gebreken. Enige creativiteit en / of originaliteit.	8 9
	F	Logisch uitgewerkt plan, grotendeels in overeenstemming met de titel. Systematisch en evenwichtig. Rede draad herkenbaar. Behoorlijk creatief en / of origineel.	10
	G	Logisch uitgewerkt plan, geheel in overeenstemming met de titel. Systematisch, evenwichtig, compleet. Duidelijke rede draad. Zeer creatief en / of origineel.	11
	H	Uitmuntend.	12
		Ontwikkeling.	
15	A	Geen of nauwelijks thematische ontwikkeling.	1 3
	B	Ontwikkeling blijft vrijwel beperkt tot korte aanduidingen van wat uit het stuk zelf ook al wel duidelijk is.	4 6
	C	Uitwerking correct maar oppervlakkig, of nogal onvolledig.	7
	D	Correcte maar voor de hand liggende uitwerking. Teksten geven een feitelijke gemakkelijke beschikbare informatie. Aanzet voor een lijn in het verhaal is te herkennen. De belangrijkste aspecten worden behandeld.	8 9
	E	Correcte en zo nu en dan diepgaande uitwerking. Lijn van het verhaal is meestal aanwezig. Redelijk evenwichtig en redelijke afstemming tussen tekst en stukken. Enige creativiteit en / of originaliteit. De meeste aspecten worden behandeld.	10 11
	F	Correcte en diepgaande uitwerking. Lijn van het verhaal is duidelijk aanwezig. Evenwichtig en veelzijdig. Goede afstemming tussen tekst en stukken. Herhaakelijk creatief en / of origineel. Vrijwel alle aspecten worden behandeld.	12 13
	G	Correcte en zeer diepgaande uitwerking. Grote afstemming tussen tekst en stukken. Herhaakelijk creatief en / of origineel met thematisch spoorwerk.	14
	H	Uitmuntend.	15
		Vernieuwing.	
5	A	Geen vernieuwing ten opzichte van de gebruikelijke bewerking van dit thema.	1
	B	Weinig nieuwe aspecten en geen, voor het thema, nieuw filatelisch materiaal.	2
	C	Meerdere nieuwe aspecten en / of nieuwe benadering van sommige onderdelen, of een geheel nieuw thema op de voor de hand liggende manier uitgewerkt, of enkele voor het thema nieuwe filatelische stukken.	3
	D	Nieuwe benadering van het thema als geheel, of geheel nieuw thema dat behoorlijk is uitgewerkt, of meerdere voor het thema nieuwe filatelische stukken.	4
	E	Geheel is duidelijk creatief en / of origineel, of heeft een verscheidenheid aan voor het thema nieuwe filatelische stukken.	5
		Thematische kennis.	
15	A	Gemakkelijk toegankelijke en vrij oppervlakkige thematische kennis. Teveel of te weinig tekst en / of alleen tekst boven of onder aan ieder blad. Vaak geringe aansluiting tussen tekst en materiaal. Materiaal is vaak te algemeen (ander materiaal zou specifiek bij de tekst passen).	1 3
	B	Op sommige plaatsen blijkt thematische studie. Op meerdere bladen te veel niet relevante tekst, of te weinig tekst en / of één blok tekst per blad. Nogal eens te weinig aansluiting tussen tekst en materiaal en / of te algemeen materiaal.	4 6
	C	Op meerdere plaatsen blijkt thematische studie. Goede aanzet van goed gebruik van tekst (op goede plaats, relevant, juiste hoeveelheid), maar verkeerd gebruik is geen uitzondering. Aansluiting tussen tekst en materiaal behoeft meer aandacht.	7 9
	D	Er is duidelijk thematische studie verricht ten aanzien van vele aspecten. Over het algemeen juist gebruik van tekst. Vrijwel over de hele linie goede aansluiting tussen tekst en materiaal. Meestal goed gekozen materiaal.	10 12
	E	Over de hele linie is duidelijk thematische studie verricht. Juist gebruik van thematische tekst en goede aansluiting bij het materiaal. Materiaal heel goed passend bij de tekst. Enkele thematische opvallende vondsten van materiaal.	13 15
		Filatelische kennis.	
15	A	Eenzijdig modern materiaal van laag filatelisch gehalte.	1 3
	B	Eenvoudig materiaal met zeer geringe spreiding (qua aard, tijd en herkomst).	4 6
	C	Materiaal met geringe spreiding.	7 8
	D	Zekere spreiding. (Vrijwel) geen filatelische gebreken.	9
	E	Redelijke spreiding. Enkele stukken van goed filatelisch gehalte. Waar nodig wordt hier en daar filatelische toelichting gegeven.	10 11
	F	Grote spreiding over de gehele inzending. Diverse stukken van hoog filatelisch gehalte. Herkenning van niet direct voor de hand liggende thematische relevantie. Enige filatelische studie. Waar nodig wordt filatelische toelichting gegeven.	12 13
	G	Opmerkelijke spreiding. Hoog gehalte over de gehele linie. Verrassende thematische relevantie. Duidelijke filatelische studie.	14
	H	Uitmuntend.	15
		Kwaliteit.	
10	A	Kwaliteit laat op vele plaatsen, zelfs bij modern materiaal, te wensen over.	1 2
	B	Kwaliteit is op veel plaatsen matig.	3 4
	C	Als geheel is de kwaliteit behoorlijk.	5 6
	D	Als geheel is de kwaliteit goed.	7 8
	E	Kwaliteit is hoog (de aard van het materiaal in aanmerking genomen).	9 10
		Zeldzaamheid.	
20	A	Materiaal zonder enige moeilijkheidsgraad.	1 4
	B	Geringe moeilijkheidsgraad.	5 8
	C	Hoofdzakelijk eenvoudig, maar ook enig gemiddeld materiaal.	9 10
	D	Diverse stukken van gemiddelde zeldzaamheid. (Vrijwel) geen moeilijke stukken.	11 12
	E	Geringe en gemiddelde zeldzaamheid met elkaar in evenwicht. Enkele moeilijke stukken.	13 14
	F	Stukken overwegend van gemiddelde en grote zeldzaamheid. Enkele opmerkelijke stukken.	15 17
	G	Zeldzaam of zeer moeilijk te vinden materiaal nadrukkelijk en veelvuldig aanwezig.	18 19
	H	Uitmuntend.	20
		Presentatie.	
5	A	Buitengewoon slordige indruk.	1
	B	Duidelijke gebreken in de presentatie.	2
	C	Zonder dat van duidelijke gebreken sprake is, laat de verzorging toch te wensen over.	3
	D	Verzameling maakt een goed verzorgde indruk.	4
	E	Uitmuntend.	5

Wat verbeteren?

Uiteraard komen niet alle boodschappen even goed door of worden ze niet aanvaard, dat is de het goede recht van de deelnemers. Echter het gevolg is dat dezelfde verzamelingen een jaar later met dezelfde fouten – dus niet verbeterd – aan de(zelfde) jury voorgesteld worden of in het ergste geval de tentoonsteller afhaakt. Onze thematische kerngroepen verkiezen de weg van coaching en van dialoog om de boodschap ten volle te laten indringen en heeft een positieve impact op het resultaat op competitieve tentoonstellingen.

De meeste opvallende fouten in een plan zijn: oppervlakkigheid, te uitgebreid, te opsommend, geen logische indeling, niet evenwichtig, soms komen titel en plan niet eens met elkaar overeen.

Veel voorkomende fouten tegen de ontwikkeling zijn: verkeerde en/of onvolledige informatie, de rode draad is niet terug te vinden in het verhaal, teksten komen niet overeen met het getoonde materiaal, geen diversiteit, voorstelling van tekst en

Vreemd soms hoe verzamelaars, die competitief tentoonstellen, zo weinig profiteren van de geboden mogelijkheid om de score in hun voordeel te doen stijgen.

materiaal niet chronologisch, er wordt niets aangeleerd.

Thematische ontwikkeling wil zeggen; zaken vertellen en tonen op een wijze zoals enkel specialisten, na een diepe studie, dat kunnen. Probeer het publiek niet gekende elementen aan te brengen. De jury en de bezoeker moeten tot het besluit komen iets nieuws en interessants geleerd te hebben, en niet enkel standaard informatie geven dat kan teruggevonden worden in een of ander naslagwerk of encyclopedie. Vandaag de dag met de mogelijkheden van het internet kan (en moet) een studie veel verder gaan dan wat je vroeger na uren in een bibliotheek amper bij elkaar kreeg.

Een goede raad: vergelijk met beter gequoteerde verzamelingen, bestudeer aandachtig plan, inhoud, ontwikkeling, neem nota's, spreek eens met "betere" verzamelaars (of ga eens langs bij onze goed werkende kerngroepen). Elke goede thematische verzameling is volgens het zelfde principe opgebouwd en contacten met andere verzamelaars en hun verzamelingen zijn veel nuttiger dan allerhande gepieker en gekanker over juryleden die er zogezegd "niets van kennen of begrijpen".

Het gebruik en de oordeelkundige interpretatie van de "globale richtlijnen voor de beoordeling" (zie vorige blz) zal er zeker toe bijdragen het peil van de verzameling op het vlak van "Plan" en "ontwikkeling" te verbeteren. Neem bijv. de schalen van goed tot uitmuntend en weeg die af tegen de te beoordelen verzameling om na te gaan welke van de omschrijvingen het meest van toepassing is. Best mogelijk dat schaal 'zeer goed' beter beantwoorden aan wat getoond wordt. Feit is dat puntenverdeling gaat van 8 tot 15 op 15 voor het 'plan en titel' en zo ook voor 'ontwikkeling' en 'thematische kennis'. Hou daarbij rekening met een 3 op 5 voor vernieuwing en presentatie. Dit zijn allemaal jureringselementen die eigenlijk geen geld kosten maar wel een goede kennis en pragmatische aanpak van je thema. Zo kan een goede tot zeer goede thematische verzameling zonder problemen 46 op 55.

Hoe even goed kan gescoord worden op "FILATELISTISCH" vlak bespreken we in een volgend nummer.(96)

x - o - x

Bron: Deze artikelenreeks is een **geactualiseerde heruitgave** van nummer 82 zoals deze werden gepubliceerd in het tijdschrift 'Filatelia' (Strombeek-Bever) door wijlen Florent Coene als leidraad voor de vergaderingen van Ke.The.Fil in de periode 1983 – 1993.